

עין משפט
נר מצוה

בא א מיי פיי מהל'‏
עדות ה'ל' ד סמג
לאזין ריד טוש"ע ח"מ סי'
לג סעיף טו:

בב ב מיי שם פ"ב הל' ו'
שם שם טוש"ע ח"מ
סי' לג סעי' ל':

בג ג מיי שם הל' ה'
טוש"ע שם סעיף כט:
בד ד מיי שם פ"י הל' ד'
סמג שם טוש"ע שם
סעי' טו:

בה ה מיי שם פ"ב הלכה
ז סמג שם טוש"ע שם
סעיף גל:

בו ו ז מיי שם הל' ח'
טוש"ע שם סעיף גל:
בז ח מיי פ"א מהל'
מאכלות אסורות הל'
ח סמג עשין סב טוש"ע י"ד
סי' פ סעיף ג:

בח ט י ב ל מיי פיי
מהל' עדות הל' ד'
סמג לאזין ריד טוש"ע ח"מ
סי' לג סעיף יג:

בט מ נ ס מיי שם טוש"ע
סי' ע סעיף יג:
ל ע מיי שם הלכה:
פ (טוש"ע ח"מ סי' ג סעי'
ל):

לא צ מיי שם וסמג שם
טוש"ע ח"מ סי' לג
סעיף יג:

לב ק מיי שם טוש"ע שם
סעיף ד:

תורה אור השלם
1. לך עמי בא בחדריך
וסגר דלתך בצדך חבי
כמעט רגע עד יעבר
ישיעיהו כ ו

רבינו חננאל

אדוף ברבית וחד אשודי
לדידי אוסף ברבית
פסליה רבא לכר בינוהו.
ואקשינן הוא רבא הוא
דאמר לווה ברבית פסול
לעדות ואין פסליה רבא
לבר בינוהו על פי עד
אחד פסול רשע והתורה
אמרה אל תשת רשע עד
ושינן הני מילי במשהדי
עליה סודי ללווה ברבית
אבל בהודאתו הוא כי
לוה ברבית לא וזהו
שאמר רבא לטעימה דאמר
אדם קרוב אצל עצמו
ואין אדם משיש עצמו
רשע וכבר פירשנוהו
כפ"א. הנהא טבחה ודיק
סבר לאכשוריה כלומר
חזר בתשובה א"ל רבא
דלמא איערומי מערים אין
לו תקנה אלא פי שלך
לקמס שאין מכירין אותו
ויחזיר אברה אן שיוציא
טרפה מתחת ידו בדרך
חשוב משלו אי עבדי
כי האי גונא מכשירין
אותו:
ו**מפריחי** יונים
הכא תרגמו אין תקדימה
יונן ליוני פיי מתנין
ביניהם כל מי שתקדים
יונתי ליונת חבירו יטול
מתכירו כך וכן ומפריחין
אותן שניהן בבת אחת
ומנקשין אחריהן והקדים
נוטל בעליו מתכירו מה
שהיה ביניהן ר' חמא
בר הושעיא אמר ארוא
פיי' ארא קושרין חזא
אורן בעוף ומפריחין אותו
בגג ומצפצפין ומתקבצין
סביבותיו עפות של בני
אדם מן שובכין אחריה
וביון שמתקבצין פושט

רשת ונטולן וזהו בששא
6). והכא תרגמו אמר כי
האי גונא לאו גולן הוא
מפני דרכי שלום הוא ומאן
דאמר
אם תקדימה יונן ליון היינו
משחק בקוביא אין הכי נמי
מיהו משחק בקוביא הוא
תולה בדעת עצמו וסבר קים
ליה בנפשיא דאנא ידענא
לשחק בקוביא טפי מיניה
לפיכן לא גמר ומקני אבל
תולה בדעת יונתו אימר גמר
ומקני
כו' ומותבין על מאן דאמר
ארא מהא דתניא מפריחי יונים
אלו שממרחן את היונים
ולא יונים בלבד אמרו אלא
בהמה חיה ועוף בשלמא
למאן דאמר אם תקדימה
יונן ליון היינו דמשכחת
לה אפילו בהמה. אלא
למאן דאמר ארא
בהמה בת ארא היא ושינן
אין בשור הבר כלומר כי
הוא גועה במדברות וכשיגעה
מתקבצין אצלו וכמאן דאמר

כה:

אי נמי מפני דרכי שלום.
תימה למ"ד מפריחי יונים
ארא א"כ מעיקרא נמי
פסולים מפני דרכי שלום
ויו"ל דהא דלמרי' מפני
דרכי שלום קאי אלישנא
דמקדמיה יונן ליון:

מעיקרא סבור דמי קדיהב.
וא"ת וליפסול מדאורייתא
דקא

עבר אלאו דלא תחמוד

ויו"ל דלא תחמוד משמע
דלא יהיב

דמי וכי יהיב דמי ליכא
לאו דחמוד

כלל וא"ת והא אמרינן
צפ"ק דצבא

מליעא (דף ה:) לא
תחמוד בלא דמי

משמע לכו משמע
לאינשי דווקא הוא

דמשמע כן אצל הס
טועים דלא

תחמוד הוו אפי'
דדיהיב דמי ויו"ל

דמשמע להו דקאמר
ר"ל נמי דכן

הוא האמת ועי"ל
דהכא הכי קאמר

דמי קא יהבי והיו
מפייסים אותם עד

שיאמרו רואה אני
אס כן לא עברי

אלאו דלא תחמוד
ואין דחזו דשקלי

בעל דכרייה ולא היו
חוששין אס

יתפייסו פסלינהו:

מגדל'י איתמר. פיי'
בהמה דקה

אסור לגדל אפי'
צנית

משום ישוב ארץ
ישראל דילמא אתי

לרעותן צדוות ובהמה
גסה מותר

לגדל צנית ולא גזרו
זה חכמים משום

לנרין לחרישה ואין
יכולין לעמוד

בצאי גזירה וא"ת
והא מתניתין היא

צמרובה (צ"ק דף עט:
ושם) אין מגדלין

בהמה דקה צארץ
ישראל משמע

דווקא דקה אצל
גסה מגדלין ויו"ל

דאי מההיא הוה
אמנינא ה"ה גסה

ודקה דנקט
לאשמועינן מידוש דסיפא

דאפי' דקה אינו
אסור אלא צארץ

ישראל דווקא אצל
לא צסוריא דצינא

יחיד לא היו
כינאש קמ"ל:

סתם גבאי כשר. פ"ה
והא דהוסיפו

הגבאין והמוכסין
דחזו

דשקלי יתירתא וקא
אתי לאשמועינן

דלע"ג שהחזיר
הגבאי והמוכס פסול

דלא דמי לשאר
גולנים שהחזירו

דכשרים דהאי לא
ידע למאן נהדר

ועוד כיון דעדיין
הס עוסקין בצבאות

ובתכס חשודים
לחזור לקלקולס:

משערו

דקא שקלי פסלינהו
רבנן

אקראי בעלמא הוא
כיון דחזו דקא

חטפי גזרו בהו רבנן
תנא עוד הוסיפו

עליהן להרועים
הגבאין והמוכסין

הוא כיון דחזו דקא
מכווני ושרו

לכתחילה גזרו
בהו רבנן:
הגבאין

והמוכסין:
מעיקרא סבור מאי
דקיין להו קא

שקלי כיון דחזו דקא
סי' שקלי

יתירא פסלינהו
אמר רבא

רועה שאמרו אחד
רועה בהמה דקה
וואחד רועה

בהמה גסה ומי
אמר רבא הכי

והאמר רבא רועה
בהמה דקה בא"י
פסולין

בחוצה לארץ
כשרין רועה

בהמה גסה
אפילו בא"י
כשרין ההוא
יבמגדלים

איתמר ה"נ
מסתברא מדקתני

נאמנין עלי שלשה
רועי בקר מאי
לאו לעדות

לא לדינא
דיקא נמי דקתני

שלשה רועי בקר
ואי לעדות שלשה
למה לי

ואלא מאי
לדינא מאי איריא

שלשה רועי בקר
כ"ל בי תלתא
דלא גמרי
דינא נמי

הכי קאמר
אפילו הני דלא

שכיחי ביישוב
א"ר יהודה יסתם
רועה פסול יסתם

גבאי כשר
סי' אבוב דר' זירא

עבד גביותא
תליסר שנין כי
הוה אתי ריש
נהרא

למתא כי הוה
חזי רבנן א"ל ילך

עמי בא
בחדריך כי הוה
חזי אינשי דמתא

אמר ריש
נהרא אתא למתא

והאידינא
נכים אבא לפום
ברא וברא
לפום אבא

וביגנוזו

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

קיס לי בנפשאי.
ולא היתה ספיקא
צידו וטעות הוא וכי
אתני אדעתא דהוא
נלא אתני ולא גמר
ואקני אצל תולה
בדעת יונו ספיקא
הוא צידו אי נלא
ואפ"ה אתני מספיקא
הלכך גמר ומקני:
בנקשא
תליא מילתא.
שיש לו דפין של עץ
מנקשין זו לזו
והיונה שומעת קולן
ומכרת שצולה
מזרחה וממהרת לעוף:

ה"ג אנה ידענא בנקשא טפי: נקשא.

הכאה זו על זו:
ספספין.
שברי עצים

והן מרלי"ש
צלע"ז:
אפילו קליפי

אגוויס.
שאין עשויין לכך
ואקראי

בעלמא הוא:
דאפילו לנכרי.

שישתכח שם
ריצית מפייהם דמו
ודאי

לא הדרי
לקלקוליהו:
שממרים אס

היונים.
מרגיזים אותן
זה על זה

להלחם:
אפילו בהמה וחיה.
דלאו

מילתא דשיכחא
הוא:
פגמין.
אלו

דפין שמוזרים
בהן:
אפילו במדבר.

דלא שכיחי
יונים דיישור.
והאי פירושא

ללישנא דלרא
נקיט ליה ולא
מגופא

דצרייתא היא.
וללישנא דאי
תקדמה

יונן ליון איכא
לפרוש' (ה)
חזרה גמורה

דהא אפילו
בתנא נמי לא
עבדו

כדפרישית'
גבי קוציא:
ויבדלו.
שלא

ישאו וימנו
צפירותינן ויפקרו
גטותינן

לעניי:
לא חזרם דצרים.
לומר לא

נוסיף עוד
אלא חזרה הנכרת
שיפזרו

פירות שביעית
שצגנותינן לעניי:
היינו

דמשכחם לה בהמה.
דלפשר

שמלמדה
לרוך כשתשמע
קולו:
נפ

הכי היא.
שצציא בהמות
הכר לציתה

עמה והלא
יידפוה החיות:
שור הכר.

דומה לחיה
ואס מגדלו
צביתו הולך

למדברות
ומטעה החיות
לכא אחריו

ויש בהן
גול מפני דרכי
שלום שציא

אותן
הכדיצקין.
והא דקרי ליה

בהמה כמאן
דלמנן מין
בהמה הוא

ופלוגתיהו
לענין התרת
חלבו וכיסוי

הדס:
חמסן יהיב
דמי אלא שאין

לרין הצעלים
למכור:
דחוריי' הוא.

אל תשת
רשע עדי'.
ובמסכת גיטין

(דף נט:)
תנן מליאת
חרש שוטה וקטן

יש בהן
גול מפני דרכי
שלום שלא

יתקוטע
אציו או קרוביו:
סוף סוף

ממונא שקלי.
ועברי אמתקנתא
דדרבן

מחמת
חימוד ממון:
פסלינהו.

דחשידי
למשלך אגרא
ואססודי שקרא:

כיון דחזו דחטפי.
ושקלי כלומר
דאפי'

דמי קא
יהיב אתי לידו
גולנות כלומר

שהיה קשה
לצעלים למכור
ועל כרתן

חוטפין
חורקין ומעות
המעות פניניה:

גבאין.
מזונין שהעמידן
המלך לגבות

מס ומנת
המלך וכגא'
וארנונא

מישראל
צחרייהס:
אקראי צעלמא.

מה שהבהמה
נכנסת לשדות
של אחרים

ורועה
אקראי הוא
ואין הרועה

מתכוין
לנך:
יפירסא.
יומר מן

הקצצה:
צארץ ישראל.
חמירי טפי

משום
ישזו ארץ
ישראל:
מגדלין

איסמרי.
שמגדלין אותם
בצתתים

ואפי'
הכי צארץ
ישראל פסולין
מגדלי

בהמה דקה
דעצידא
דמשמטא
וההטא

למוך השדות
אצל גסה
לא משמטא

ואפשר
לנוטרה אצל
רועה שמרען

נאמנין עלי שלשה רועי בקר.

ולא ראו
ולא שמעו

עסקי דין
בין אדם
לחצירו אי
קצלינהו עליה
לא מהימני:
לא לדינא.

לדלינא
מודינא דפסולין
משום דלא
גמירי דינא:
דלא שכיחי צישור.

ולא ראו
ולא שמעו

עד דשמעין
ציה דשקלי
יתירתא:
כי הוה חזי.
אצוב דר' זירא:

רצנן.
מיושצי העיר:
אמר לך עמי
צא בחדריך.
דלא נחוצא'
כך ריש

נהרא שהוא
שר העיר
ורואה שרצים
יושצי העיר
ושואל ממון
הרצה לכל
שנה והוא
היה מיקל
עליהם המס
ומדחה את
שר העיר
לאמר

שיושצי
מועטין ואין
ממי לגבות:
נכים אצא
לפוס צרא.
ישחוט את
האצ לפני
הבן.
כלומר יגצה
מהן ממון:
סי מגנוו.
מתחצבין:

אוספין

מאתים זוז
מפירות שביעית
והרי הן
בתמנה לעניי.
תנא הוסיפו
בהן הגולנין
מציאת חרש
וקטן אצ"פ
שהן מפני
דרכי שלום
כיון דסוף
סוף ממונא
שקלי מינייהו
פסלינהו
רבנן אבל
גולן גמור
מדאורייתא
הוא פסול.
והחמסנין
נמי אצ"פ
דיהיבי דמי
כיון דחזו
רבנן דחטפי
ושקלי מינייהו
בעל כרחן
פסלינהו
רבנן.
והרועים
כיון דחזו
להו דשקלי
מן הרועים
שבשדות
באדם ושרו
קמי בהמתיהו
פסלינהו
רבנן והני
מילי רועה
בהמה וידרה
אבל רועה
בהמה
דעלמא לא
חזקה אין
אדם חוטא
ולא לו
כך מפורש
בתחלת
שנים
אוחזין
בטלית
והגבאין
והמוכסין
כיון דחזו
להו דשקלי
יתירא
ממאי דקיין
להו פסלינהו
רבנן.
אמר גז'
חזי הני
מוכסין
לאו משום
דשקלי טפי
ממאי דקיין
להו פסלינהו
רבנן דאי
הכי היינו

מסורת הש"ם

א) [תוספ' פ"ה ע"ש],
ב) י"א לנדרים,
ג) [פי' מלמן
מורה כלומר ממלמן
אותו לפרות
להקדים ליונים
אחרים.
ערוך ערך מר ד',
ד) חולין פ'.
כלאים פ"ח
מ"ו,
ה) שקלי ימירי
ומשווי
עמי בעמירי
צ"ל רש"ל,
ו) [לעיל כד.],
ז) צ"מ ה:
[לקמן כו:
ע"ש],
ח) [ע"י מו"ק
כ:],
ט) [י"ל ומנקשן.
יבדפריש'].
י) [שמות
כג],
יא) [שם:
פ"א:
מלך האומות,
ג' ע"ד],
יב) [ג"ל ליחזק,
ג] [ש"ד].
לעמ' הבא],

גליון הש"ם

גכ' ואחד רועה
בהמה גסה.
פי' רשצ"ס
צ"צ דף קכ"ח
ע"א ד"ה
שלשה וצ"ג.
אח"כ
הכלו לי
בס' שמינס
לזרז הבא'
קושיא זו
בס' הב"ד
והוא תנא
בתוך דמתי'
קודם
שהוסיפו
עליהם
והרועים
שקרים
אצל רועי
גלן היו
פסולים
דהמנא
צ"א קאי.
ולענין
אילו דהא
צ"א פסולים
דאסור
לגדל משום
ישזו של
א"י והרצ"ס
שם נקט
דפסולים
משום גולנים
ובזה
גסה ודקה
שזין:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה
דאפי' במגדל
וכי' איכא
לפרוש'
האי חזרה
גמורה
דאפי' בתנא
כ"ל:

לעזי רש"י

מרדכי'ש
[מירדלי"ש].
אסימוניס
מצין.

מוסף רש"י

סתם רועה.
אפילו לא
הונו עזיו
שגול.
פסול.
לעדות
דסתמה
גולן הוא
שמרעה
בהמותיו
בשדות של
אחרים
(ב"מ ה:).

רבינו חננאל (המשך)

שור הבר מין בהמה הוא
דתנן שור הבר מין בהמה
הוא ר' יוסי אומר מין
חיה:
תניא משחק בקוביא
שאמרו אלו המשחקין
בפספסין.
ולא פספסין
בלבד אמרו אלא קליפי
אגוויס או קליפי רמונים
ואימתי חזרתן משישבור
החזרה ויחזרו חזרה
גמורה ואפילו בתנא נמי
לא עבדי:
מלך ברבית
אחד המלוה וא' הללוה
ואימתי חזרתן משיקיעו
שטרותיהן ויחזרו בהן
חזרה גמורה דאפילו
לנכרים נמי לא מוזפי
ברבית.
מפריחי יונים אלו
שממרחין היונים ולא יונים
בלבד אמרו אלא אפילו
בהמה וחיה ועוף ואימתי
חזרתן משישבור פגמיהן
ויחזרו בהן חזרה גמורה.
דאפילו במדבר לא עבדי
פי' פגמיהן הכלים שצדין
בהן.
סוחרי שביעית אלו
שנושאין וגותנין בפירות
שביעית ואימתי חזרתן
משמגיע שביעית אחרת
ויבדקו בחזרת ממון ולא
בחרות דברים.
כינא אם
אמר אני פלוני כנסתי

^[1] פי' ערוך ערך אלא' אי' מ"ש בשם רש' האי גאון